

SINTEZA OBSERVAȚIILOR

la proiectele de măsuri ale Autorității Naționale pentru Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației de identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie

Perioada de consultare pentru *proiectele de măsuri ale Autorității Naționale pentru Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației (ANRCTI) de identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de terminare la puncte fixe în rețelele publice de telefonie*, publicate pe pagina de internet a ANRCTI la data de 22 ianuarie 2008, a expirat la data de 22 februarie 2008.

Proiectele supuse consultării au avut drept scop evaluarea necesității definirii și, după caz, definirea unor piețe relevante susceptibile de a fi reglementate *ex ante* în ceea ce privește serviciile de terminare a apelurilor la puncte fixe, servicii corespunzătoare pieței nr. 3 din Recomandarea Comisiei Europene 2007/879/CE privind piețele relevante de produse și de servicii din sectorul comunicațiilor electronice care pot face obiectul unei reglementări *ex ante*, în conformitate cu Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (*Recomandarea CE*), precum și analizarea situației concurențiale pe piețele astfel definite, în sensul determinării eventualilor furnizori cu putere semnificativă, și stabilirea măsurilor de reglementare necesare pe piețele analizate, în lumina evoluțiilor înregistrate la nivelul sectorului comunicațiilor electronice din România în perioada 2002 – 2007, în vederea eliminării problemelor concurențiale identificate.

Setul de proiecte supus consultării a cuprins următoarele documente:

a) expunere de motive la măsurile Autorității Naționale pentru Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației de identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie;

b) proiect de decizie a președintelui ANRCTI privind identificarea piețelor relevante ale serviciilor de terminare la puncte fixe a apelurilor;

c) proiect de decizie a președintelui ANRCTI privind desemnarea Societății Comerciale „Romtelecom” – S.A. ca furnizor cu putere semnificativă pe piața serviciilor de terminare la puncte fixe a apelurilor în propria rețea publică de telefonie și pe piața serviciilor de terminare a apelurilor la numărul unic pentru apeluri de urgență 112 în propria rețea și impunerea de obligații în sarcina acestuia;

d) proiect de decizie a președintelui ANRCTI privind desemnarea Societății Comerciale „RCS & RDS” – S.A. ca furnizor cu putere semnificativă pe piața serviciilor de terminare la puncte fixe a apelurilor în propria rețea publică de telefonie și impunerea de obligații în sarcina acestuia;

e) proiect de decizie a președintelui ANRCTI privind desemnarea Societății Comerciale „UPC Romania” – S.R.L. ca furnizor cu putere semnificativă pe piața serviciilor de terminare la puncte fixe a apelurilor în propria rețea publică de telefonie și impunerea de obligații în sarcina acestuia;

f) proiect de decizie a președintelui ANRCTI privind desemnarea a 30 de furnizori alternativi ca furnizori cu putere semnificativă pe piețele serviciilor de terminare la puncte fixe a apelurilor în propriile rețele publice de telefonie și impunerea de obligații în sarcina acestora.

Piețele relevante identificate au fost:

1. Piețele serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețele publice de telefonie operate de 33 de furnizori;

2. Piața serviciilor de terminare a apelurilor la numărul unic pentru apeluri de urgență 112 în rețeaua operată de S.C. Romtelecom S.A.

Pe piețele relevante identificate, ANRCTI a desemnat 33 de furnizori ca având putere semnificativă de piață și a propus impunerea unor remedii specifice în sarcina acestora.

În conformitate cu dispozițiile art. 50 alin. (4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2002 privind cadrul general de reglementare a comunicațiilor, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr. 591/2002, cu modificările și completările ulterioare, ANRCTI are obligația de a publica, pe pagina sa de internet, un material de sinteză a observațiilor primite cu privire măsurile supuse consultării, care va preciza și poziția sa față de aceste observații.

Observațiile primite de către ANRCTI în cursul perioadei de consultare se referă la următoarele aspecte:

I. Observații privind identificarea și analizarea situației concurențiale pe piețele serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie operate de 33 de furnizori de rețele publice de telefonie.

1. Segmentul de rețea aferent serviciului de terminare a apelurilor la puncte fixe nu trebuie să includă serviciul de transport al apelurilor de la punctul de interconectare corespunzător serviciului de origine sau tranzit unde se realizează preluarea și transferul apelurilor și până la ultimul comutator. Acest segment de transport al apelurilor ar trebui inclus în piața serviciilor de tranzit care, în perspectivă, prezintă caracteristicile unei piețe competitive. De asemenea, în abordarea propusă de ANRCTI, este necesară aplicarea testului celor trei criterii pentru a reglementa aceste servicii.

Așa cum s-a precizat și în cadrul expunerii de motive, pentru stabilirea definițiilor și a limitelor segmentelor de rețea corespunzătoare serviciilor de origine, tranzit și terminare, ANRCTI a luat în considerare topologia și arhitectura rețelei S.C. Romtelecom S.A., precum și a rețelelor furnizorilor alternativi, a analizat structura și caracteristicile cererii pentru serviciile de interconectare furnizate de S.C. Romtelecom S.A. operatorilor alternativi în perioada 2003 – 2007, în baza Ofertei de referință pentru interconectarea cu rețeaua publică de telefonie fixă a Societății Comerciale „Romtelecom” – S.A. (ORI), precum și caracteristicile cererii și ofertei de servicii de interconectare puse la dispoziție sau achiziționate de către ceilalți operatori.

Decizia ANRCTI de a include în serviciul de terminare un anumit segment de transport al apelurilor între un comutator local și un comutator de tranzit și, respectiv, între două comutatoare de tranzit, este motivată de faptul că, spre deosebire de situația existentă în alte state membre și în pofida investițiilor realizate de noii operatori, utilizarea infrastructurii proprii sau utilizarea unor servicii furnizate de terți (operatori de tranzit) nu constituie o alternativă viabilă la segmentul de transport al S.C. Romtelecom S.A. oferit în vederea terminării apelurilor.

În cazul în care serviciul de terminare ar fi delimitat pe baza segmentului de rețea cuprins între ultimul comutator prin care sunt transportate apelurile înainte de a se realiza conectarea persoanei apelate și punctul terminal al rețelei la care se conectează echipamentul de abonat, este puțin probabil ca operatorii alternativi, în special cei de dimensiuni mici, ca răspuns la o creștere cu 5-10% a tarifului pentru serviciile de terminare a apelurilor la nivel național și, respectiv, pentru serviciile de terminare la nivel regional, să stabilească puncte de interconectare în toate cele 7 comutatoare de tranzit și, respectiv, în toate cele 97 de comutatoare locale ale S.C. Romtelecom S.A. Acest lucru nu ar fi eficient din punct de vedere economic, deoarece ar determina creșterea semnificativă a cheltuielilor de interconectare, în special prin creșterea numărului de legături de interconectare, care ar fi utilizate în mod ineficient în cea mai mare parte a cazurilor. De asemenea, ANRCTI a arătat că operatorii alternativi

care oferă servicii de tranzit către rețeaua S.C. Romtelecom S.A., care ar putea, teoretic, să pună la dispoziție servicii de tranzit între comutatoarele de tranzit ale S.C. Romtelecom S.A., nu sunt interconectați în toate comutatoarele de tranzit cu această companie, fiind nevoiți să achiziționeze, pentru anumite categorii de apeluri, servicii de transport între două comutatoare de tranzit de la S.C. Romtelecom S.A., ca parte a serviciului de terminare. Totodată, cei doi operatori alternativi care dețin puncte de interconectare în majoritatea celor 97 comutatoare locale nu ofereau servicii de tranzit către comutatoarele locale ale S.C. Romtelecom S.A. la data de 31 decembrie 2007 și nici nu există indicii că ar avea intenția să furnizeze asemenea servicii în perioada de timp supusă analizei.

În consecință, considerăm că nu există substituibilitatea cererii și ofertei pentru aceste categorii de servicii, astfel încât să existe constrângeri de tarif asupra serviciilor de transport furnizate de S.C. Romtelecom S.A. în vederea terminării apelurilor. În sprijinul concluziei ANRCTI privind necesitatea includerii în segmentul de terminare a serviciilor de transport a apelurilor între un comutator local și un comutator de tranzit și, respectiv, între două comutatoare de tranzit, precizăm faptul că în expunerea de motive¹ la *Recomandarea CE* se precizează că furnizorii de rețele publice de comunicații electronice pot decide să se interconecteze la niveluri ridicate în arhitectura rețelei (doar la câteva puncte de interconectare). Prin urmare, segmentul de terminare poate include transportul apelurilor, precum și terminarea apelurilor la nivel local.

ANRCTI dorește să sublinieze că scopul realizării prezentei analize de piață este evaluarea necesității definirii unor piețe relevante susceptibile de a fi reglementate *ex ante* în ceea ce privește serviciile de terminare a apelurilor la puncte fixe, și nu definirea unei piețe relevante și evaluarea situației concurențiale în ceea ce privește serviciile de tranzit a apelurilor. Descrierea serviciilor de tranzit al apelurilor, precum și analiza detaliată în vederea stabilirii modului de definire și a evaluării situației concurențiale a serviciilor de origine la puncte fixe în rețelele publice de telefonie și a serviciilor de tranzit al apelurilor se vor realiza în cel mai scurt timp, cu ocazia definirii și analizei piețelor relevante corespunzătoare acestor servicii.

În consecință, având în vedere că piața serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe este inclusă în *Recomandarea CE*, iar delimitarea segmentului de terminare s-a realizat pe baza criteriilor substituibilității cererii și ofertei, considerăm că, în conformitate cu *Recomandarea CE*, ANRCTI nu trebuie să aplice testul celor 3 criterii în vederea identificării piețelor serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie ca piețe relevante susceptibile de reglementare *ex ante*.

2. Identificarea unei piețe relevante privind serviciile de terminare a apelurilor la puncte fixe în fiecare rețea publică de telefonie, desemnarea furnizorilor cu putere semnificativă pe fiecare piață și impunerea unor obligații specifice, în special a obligației de control al tarifelor, sunt disproporționate și nejustificate, dacă nivelul cotei de piață la nivelul pieței cu amănuntul este sub un anumit prag de semnificație (de exemplu, sub 5%).

Conform expunerii de motive, piețele serviciilor de terminare a apelurilor în fiecare rețea publică de telefonie sunt, prin definiție, piețe de monopol care, în condițiile sistemului de tarifare „*partea apelantă plătește*”, nu au potențial să devină piețe concurențiale. Practic, este imposibil pentru un alt operator decât cel care controlează accesul la punctul terminal al rețelei asociat unui abonat să poată termina apelurile către acesta.

Prin urmare, fiecare operator al unei rețele publice de telefonie care asigură terminarea apelurilor la puncte fixe provenite din alte rețele sau din propria rețea deține o cotă de piață de 100% pentru aceste servicii. La nivelul pieței de gros nu există practic nicio alternativă viabilă la achiziționarea sau la oferirea de servicii de terminare într-o anumită rețea de telefonie în vederea furnizării de servicii de apeluri la puncte fixe utilizatorilor finali. De asemenea, având în vedere barierele ridicate și netranzitorii care există la intrarea pe aceste piețe, cota de piață a furnizorilor de servicii de terminare nu este previzibil a se modifica în perioada de timp avută în vedere de analiza de piață.

¹ http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecom/doc/library/proposals/sec2007_1483_final.pdf

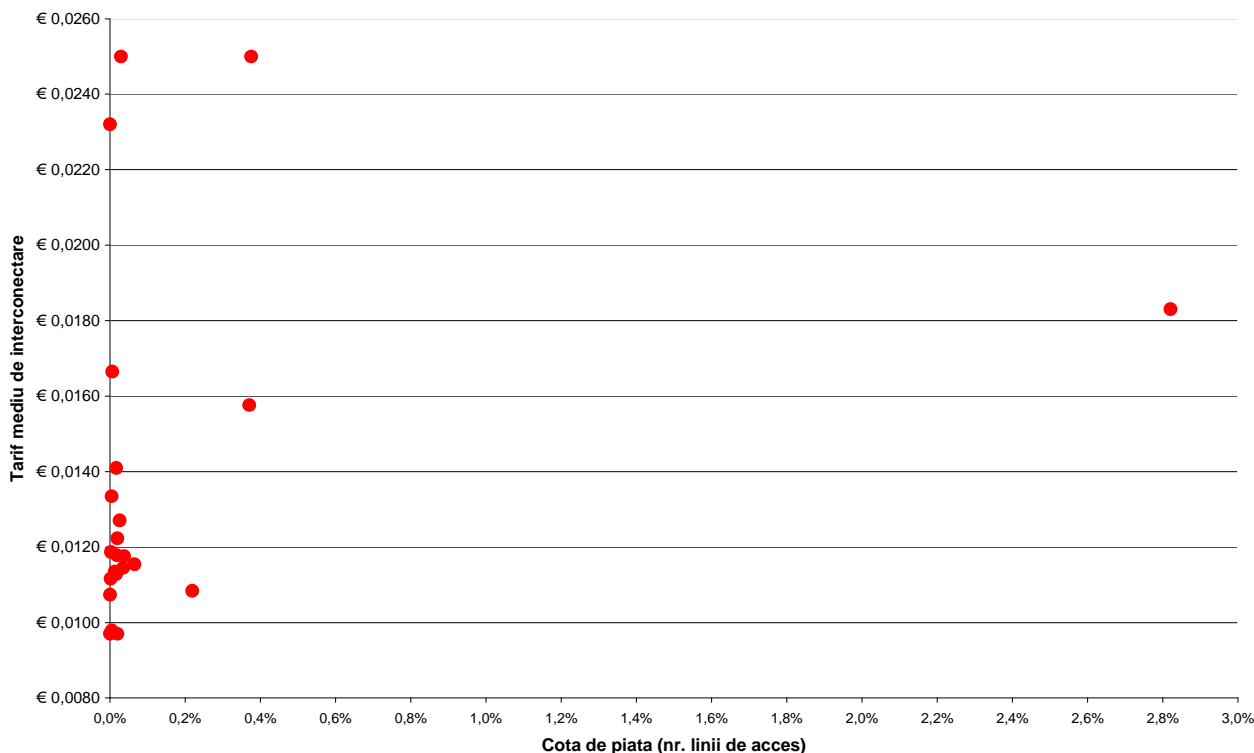
În ceea ce privește puterea de contracarare care se poate manifesta pe piețele de terminare a apelurilor la puncte fixe, analiza de piață a reliefat că furnizorii care cumpără servicii de terminare nu pot exercita suficientă putere de contracarare asupra puterii de piață a celorlalți furnizori, astfel încât aceștia să nu poată acționa într-o măsură apreciabilă în mod independent față de clienți, concurenți și utilizatorii finali.

Pe baza acestor factori, ANRCTI a desemnat ca având putere semnificativă fiecare furnizor care operează propria rețea de telefonie și controlează accesul la utilizatorii finali, oferind servicii de terminare altor operatori.

În legătură cu observația privind utilizarea unui anumit criteriu pentru a desemna un anumit operator cu putere semnificativă sau pentru a impune anumite remedii, precizăm că o eventuală reglementare a operatorilor alternativi pe baza atingerii unui anumit „prag de semnificație” (exprimat, de exemplu, în funcție de cota de piață pe piața cu amănuntul) nu ar oferi o soluție adecvată problemelor concurențiale identificate de ANRCTI pe piețele serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie legate de riscul adoptării unui comportament abuziv (concretizat, de exemplu, în practicarea unor tarife de terminare excesive sau în refuzul furnizării serviciilor de terminare).

Mai mult, stabilirea unei condiții de tip „prag de semnificație” ce ar trebui îndeplinită de operatori pentru a fi desemnați ca având putere semnificativă sau pentru a determina impunerea unor măsuri de control al tarifelor ar fi un exercițiu arbitrar (datorită lipsei de corelație între cota de piață a unui operator și nivelul tarifelor practicate de acesta, nu se poate stabili în mod obiectiv un prag de semnificație reprezentativ, după cum rezultă din Figura nr. 1 prezentată mai jos), dificil de monitorizat (în primul rând datorită fluctuației permanente a numărului de operatori din România) și chiar susceptibil de manipulare din partea operatorilor (care ar putea recurge la înființarea și desființarea succesivă a unor entități juridice distincte, în scopul evitării reglementării).

Figura nr. 1. Gradul de corelație între cota de piață și tarifele practicate de operatorii alternativi

De asemenea, referitor la observația privind necesitatea impunerii unor remedii diferențiate în funcție de nivelul cotei de piață a unui operator, subliniem faptul că un nivel redus al cotei de piață (determinată, de exemplu, în funcție de numărul liniilor de acces) nu constituie o dovadă a unor costuri mai ridicate pe care operatorul le înregistrează sau a ineficienței activității sale. În realitate, analiza ANRCTI a reliefat faptul că există operatori activi pe piață încă din anii 2004-2005 al căror număr de linii de acces s-a menținut la un nivel relativ scăzut și, mai mult, nu neapărat în creștere. Un posibil motiv este acela că planul lor de afaceri poate corespunde unei anumite ținte (o zonă geografică, de pildă), ceea ce se traduce în practică doar printr-o scalabilitate a afacerii mai mică decât a „marilor operatori”, nu neapărat prin costuri unitare mai mari sau rate ale profitabilității mai mici.

Astfel, analiza datelor istorice a reliefat faptul că operatorii alternativi, indiferent de cota de piață sau de data intrării pe piață, practică tarife discriminatorii și, în unele cazuri, tarife excesive (tarifele de terminare a apelurilor în rețelele operatorilor alternativi sunt cuprinse între 1,12 și 5,96 eurocenți/minut, în cazul contractelor încheiate cu operatorii de rețele publice de telefonie mobilă, și între 0 și 3,5 eurocenți/minut, în cazul contractelor încheiate cu operatorii de rețele publice de telefonie fixă). Tariful maxim de 5,96 eurocenți/minut este practicat de un operator care deține o cotă de piață extrem de scăzută în funcție de numărul liniilor de acces instalate pe piața cu amănuntul.

În același timp, este important de subliniat că, în actualul cadru de reglementare european, nu există mențiuni sau recomandări cu privire la utilizarea anumitor criterii sau praguri de semnificație în funcție de care autoritățile de reglementare pot decide diferențierea remediilor aplicate operatorilor desemnați ca având putere semnificativă de piață. Poziția Comisiei Europene, exprimată cu prilejul notificărilor transmise de autoritățile naționale de reglementare în privința piețelor serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe a fost constantă în sensul necesității de a fundamenta în mod riguros, pe baza unor principii economice solide, o eventuală decizie de adoptare a unor remedii diferențiate între furnizori în funcție de anumite criterii, ca urmare a aplicării principiului proporționalității, în special în cazul în care problemele concurențiale identificate în urma analizei de piață sunt asemănătoare. De asemenea, propunerea unei autorități de reglementare de a nu identifica anumiți furnizori cu putere semnificativă, pe baza unor criterii precum lipsa puterii de contracarare datorată cotei de piață scăzute pe piața cu amănuntul, a fost retrasă la solicitarea Comisiei Europene, care a considerat că această măsură nu este compatibilă cu dreptul comunitar. În urma acestei decizii (din anul 2005), la nivelul Uniunii Europene, practic toți furnizorii de rețele publice de telefonie care oferă servicii de terminare au fost desemnați ca având putere semnificativă, fiindu-le impuse obligații specifice, în conformitate cu prevederile cadrului european de reglementare.

Mai mult, în anul 2006, Comisia Europeană a criticat o propunere de reglementare a tarifelor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie în funcție de atingerea unui prag de semnificație, considerând că nu rezolvă problemele concurențiale actuale sau potențiale identificate – în special riscul practicării unor tarife de terminare excesive, peste nivelul competitiv, datorită poziției de monopol pe piața de terminare pe care o deține fiecare furnizor ce operează propria rețea de acces la utilizatorii finali – și se bazează pe un prag de semnificație insuficient justificat. De asemenea, Comisia Europeană a subliniat și faptul că o asemenea abordare nu este în concordanță cu abordarea majorității autorităților de reglementare din statele membre și a recomandat impunerea unei obligații de control al tarifelor în sarcina tuturor operatorilor alternativi, independent de mărimea de piață.

3. Serviciile de terminare a apelurilor la puncte fixe oferite de furnizorii de rețele publice de telefonie mobilă trebuie incluse în piața serviciilor de terminare la puncte fixe, indiferent de tehnologia utilizată, resursele de numerotație utilizate sau disponibilitatea funcției de „hand-over”. Includerea acestor servicii în piață nu trebuie condiționată de îndeplinirea în mod cumulativ a celor trei criterii.

În cadrul expunerii de motive, ANRCTI nu a realizat o analiză de substituibilitate la nivelul pieței cu amănuntul în vederea definirii unei piețe relevante cu amănuntul, ci a stabilit criteriile pe baza cărora serviciile de telefonie furnizate de către operatorii de rețele publice de telefonie mobilă la nivelul pieței cu

amănuntul *pot fi clasificate* ca servicii de telefonie la puncte fixe astfel încât, în mod corespunzător, serviciile de terminare a apelurilor la puncte fixe oferite de operatorii rețelelor publice de telefonie mobilă trebuie analizate în contextul pieței serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe.

Astfel, din punct de vedere tehnic și funcțional, ANRCTI consideră că principalul criteriu care trebuie să fie îndeplinit pentru ca serviciile de telefonie furnizate prin intermediul unei rețele publice de telefonie mobilă să fie considerate servicii de telefonie la puncte fixe este acela al indisponibilității procedurii de "hand-over" („predare” a gestiunii apelului la trecerea de la o celulă la alta), care conduce la absența mobilității nelimitate, specifice serviciilor de telefonie la puncte mobile. Având în vedere că mobilitatea nelimitată este caracteristica esențială a serviciilor de telefonie la puncte mobile, aceasta reprezintă practic elementul de bază care realizează diferențierea între serviciile de telefonie la puncte mobile și cele furnizate la puncte fixe, indiferent de modalitatea de promovare a serviciilor de către anumiți furnizori sau de măsura în care utilizatorii finali substituie serviciile între ele la nivelul pieței cu amănuntul. Prin urmare, furnizarea serviciilor de telefonie la puncte fixe presupune în primul rând limitarea mobilității, care poate fi realizată din punct de vedere tehnic prin diverse mijloace, fie la inițierea sau primirea apelurilor, fie în timpul apelurilor.

Mai mult, utilizarea unor numere geografice sau independente de locație alocate de către ANRCTI pentru serviciile de telefonie la puncte fixe, precum și nivelul tarifelor practicate (considerabil mai mici decât tarifele serviciilor de telefonie la puncte mobile și similare cu tarifele serviciilor de telefonie la puncte fixe oferite de operatorii de rețele publice de telefonie fixă), reprezintă indicii suplimentare (dar subsecvente) care susțin caracterul de servicii de telefonie furnizate la puncte fixe.

În acest sens, textul actual al expunerii de motive va fi modificat astfel încât serviciile de telefonie oferite de operatorii rețelelor publice de telefonie mobilă să fie considerate ca fiind furnizate la puncte fixe **doar în condițiile în care nu este disponibilă procedura de „hand-over” („predare” a gestiunii apelului la trecerea de la o celulă la alta).**

Precizăm că analiza de substituibilitate între serviciile de telefonie la puncte mobile și serviciile de telefonie la puncte fixe va fi realizată în contextul revizuirii piețelor relevante cu amănuntul de telefonie, când vor fi luate în considerare serviciile promovate în prezent de anumiți furnizori ca servicii de telefonie la puncte fixe, dar care, din punct de vedere tehnic, prezintă caracteristicile unor servicii de telefonie furnizate la puncte mobile.

În ceea ce privește observația conform căreia ANRCTI trebuie să oblige furnizorii de servicii de telefonie la puncte mobile care promovează anumite servicii ca servicii de telefonie la puncte fixe, exclusiv din punctul de vedere al denumirii comerciale, să utilizeze numere corespunzătoare serviciilor de telefonie la puncte fixe, precizăm că Autoritatea va monitoriza atent modul de utilizare a resurselor de numerotație, în special în ceea ce privește utilizarea numerelor pentru servicii de telefonie furnizate la puncte mobile pentru servicii care prezintă caracteristicile specifice unui serviciu de telefonie la puncte fixe. Noul pachet de măsuri din domeniul resurselor de numerotație adoptat în partea a doua a anului 2007 asigură toate elementele necesare în vederea utilizării coerente a resurselor de numerotație, în beneficiul utilizatorilor finali, iar ANRCTI nu va ezita să ia măsuri pentru a asigura respectarea acestor reglementări.

4. Criteriile care au stat la baza includerii furnizorilor în lista celor care au fost desemnați ca având putere semnificativă pe piețele relevante corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în propriile rețelele publice de telefonie

Așa cum rezultă și din expunerea de motive, cei 33 de furnizori de rețele publice de telefonie au fost determinați în urma îndeplinirii următoarelor criterii cumulative:

a) să opereze o rețea publică de acces în vederea furnizării de servicii de telefonie la puncte fixe, la nivelul pieței cu amănuntul și să gestioneze calitatea acestora;

b) să utilizeze numere geografice sau numere independente de locație pentru servicii de telefonie furnizate la puncte fixe din Planul național de numerotație alocate de ANRCTI prin licența de utilizare a resurselor de numerotație;

c) să aibă încheiate contracte de interconectare cu alți operatori în vederea terminării apelurilor la puncte fixe;

d) să fie operaționali pe segmentul de piață al serviciilor de terminare la puncte fixe **la data realizării analizei de piață**, adică să furnizeze servicii de telefonie la puncte fixe unor abonați proprii care să genereze trafic în perioada analizată.

5. Argumentele prezentate de ANRCTI privind inexistența puterii de contracarare din partea cumpărătorilor, inclusiv din partea S.C. Romtelecom S.A., pe piețele serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie operate de furnizorii alternativi sunt în contradicție cu realitatea și nu sunt întemeiate pe baza unor date oficiale, corecte și obiective. Desemnarea furnizorilor alternativi cu putere semnificativă pe aceste piețe nu este întemeiată pe argumente legale.

ANRCTI consideră că argumentele unuia dintre respondenți privind existența puterii de contracarare pe piețele serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele furnizorilor alternativi, cel puțin din partea furnizorului fost monopolist, sunt bazate pe o interpretare eronată a analizei de piață și a concluziilor acesteia în general și, în mod special, a analizei pe care Autoritatea a efectuat-o pentru a evalua puterea de contracarare a cumpărătorilor pe aceste piețe.

Subliniem că unul din principiile cadrului de reglementare la nivel european este că, în anumite cazuri, este necesară reglementarea *ex ante* a unor piețe relevante din domeniul comunicațiilor electronice, tocmai pentru a promova concurența. În aceste cazuri, relațiile comerciale cu furnizorii desemnați ca având putere semnificativă se desfășoară cu respectarea obligațiilor specifice impuse de autoritățile naționale de reglementare. Prin urmare, obiectivul furnizorilor cu putere semnificativă de a-și maximiza profiturile se realizează în condițiile respectării obligațiilor impuse de autoritățile naționale de reglementare, în conformitate cu dispozițiile legale.

În acest sens, reiterăm faptul că piețele serviciilor de terminare a apelurilor în fiecare rețea publică de telefonie sunt, prin definiție, piețe de monopol. Practic, este imposibil pentru un alt operator decât cel care controlează accesul la punctul terminal al rețelei asociat unui utilizator final să poată termina apelurile către acesta, astfel încât, având în vedere că fiecare controlează accesul la resurse "bottleneck", există *a priori* premisele pentru manifestarea unui comportament abuziv din partea acestor operatori în orice moment. În cazul piețelor de monopol, furnizorul care deține o cotă de piață de 100% este prezumat ca având putere semnificativă, cu excepția unor situații excepționale, potrivit principiilor dreptului concurenței, dezvoltate de Curtea Europeană de Justiție. Aceste situații excepționale trebuie argumentate în mod clar și neechivoc de către autoritățile naționale de reglementare, pe baza unor dovezi care să nu poată fi contestate. Considerăm că astfel de situații excepționale nu pot fi demonstrate în mod neîndoielnic pentru niciunul dintre furnizorii desemnați ca având putere semnificativă pe piața serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie, incluși în actualul pachet de măsuri.

Subliniem în același timp că utilizarea unor argumente bazate pe comportamentul istoric pe piață al unor furnizori în vederea analizării de puterii de piață a acestora nu constituie o „sanctiune”, ci o argumentație logico-economică pentru a evalua puterea de piață a acestora. De asemenea, nu se intenționează incriminarea ca ilegal a unui comportament comercial al furnizorilor de rețele și servicii de comunicații electronice. Pe de altă parte, este însă perfect justificat ca atitudinea aceluiași furnizori în cadrul negocierilor cu alți furnizori să poată fi utilizată ca indiciu cu privire la puterea de piață a acestora. De asemenea, problemele apărute în cadrul negocierilor comerciale din trecut sau condițiile incluse în acordurile de acces și interconectare încheiate pot creiona anumite probleme concurențiale pe piață, probleme care pot fi eliminate prin intermediul reglementării *ex ante*. Astfel, spre deosebire de analizele de piață realizate conform dreptului de concurenței, care sunt declanșate de existența unui acord sau a unei practici considerate anticoncurențiale, de o concentrare economică sau de un presupus abuz de poziție dominantă, analizele de piață realizate în conformitate cu cadrul legal în domeniul comunicațiilor

electronice se întemeiază pe o evaluare prospectivă a structurii și funcționării pieței respective, pe baza informațiilor legate de structura și funcționarea aceleiași piețe în trecut.

De asemenea, este important de precizat că, în cadrul expunerii de motive, Autoritatea nu a incriminat faptul că tarifele furnizorilor alternativi sunt diferite de tarifele S.C. Romtelecom S.A., acesta fiind un operator a cărui activitate a fost reglementată *ex ante* încă din anul 2002, ci a evidențiat, pe baza analizei unor date concrete și reale (nivelul tarifelor de terminare practicate de-a lungul timpului de unii furnizori alternativi, refuzul de a negocia sau de a acorda acces la rețele), faptul că, în condițiile în care furnizarea și achiziționarea de servicii de terminare s-a realizat în mod liber, prin negocieri între părți, au existat numeroase situații în care s-a manifestat un comportament abuziv din partea furnizorilor care au practicat tarife nejustificat de mari pentru serviciile de terminare oferite. De asemenea, informațiile privind dificultățile întâmpinate de anumiți furnizori în ceea ce privește încheierea acordurilor de interconectare cu alți furnizori, rezultate din analiza răspunsurilor la chestionarele adresate de ANRCTI cumpărătorilor pe aceste piețe, au reprezentat indicii suplimentare, iar nu argumente principale care au stat la baza concluziilor existenței sau inexistenței puterii de negociere pe anumite piețe de terminare. Astfel, cu ocazia realizării analizelor de piață, ANRCTI transmite operatorilor chestionare cu scopul de a afla o serie de informații cantitative și calitative în vederea identificării piețelor relevante și a operatorilor cu putere semnificativă pe piață, precum și în vederea impunerii de obligații în sarcina acestora. Întrebările calitative la care se face referire au în vedere identificarea problemelor existente pe piață în ceea ce privește furnizarea serviciilor de interconectare. Răspunsurile la aceste întrebări deschise au prezentat ANRCTI o imagine de ansamblu din perspectiva operatorilor asupra deficiențelor apărute în cadrul procesului de negociere și implementare a acordurilor de interconectare. Aceste rezultate au fost analizate de către ANRCTI în corelație cu o serie de alte informații obținute din alte surse, cum ar fi întâlniri avute cu operatorii, litigii deschise sau petiții transmise ANRCTI.

Totodată, față de observațiile aceluiași operator, precizăm că obligația S.C. Romtelecom S.A. de a practica tarife de interconectare bazate cel puțin pe principiul reciprocității nu constituie un argument cu privire la existența puterii de contracarare din partea acestui operator, ci un argument contrar, puterea sa de contracarare fiind limitată de obligațiile impuse. În plus, faptul că unii furnizori au reușit să negocieze și să aplice în relația cu S.C. Romtelecom S.A. tarife mai mari (deși cu alți parteneri comerciali aplică tarife mai mici) decât cele bazate pe principiul reciprocității (deși S.C. Romtelecom S.A. nu avea obligația să accepte astfel de tarife, având însă obligația de furnizare a serviciilor de terminare în condiții reglementate) constituie un argument suplimentar cu privire la insuficiența puterii de contracarare a S.C. Romtelecom S.A.²

În ceea ce privește analiza puterii de contracarare pe piețele serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețele publice de telefonie ale furnizorilor alternativi, concluzia Autorității că nu sunt dovezi care să susțină că există cumpărători (alți furnizori alternativi, S.C. Romtelecom S.A. sau furnizorii de rețele publice de telefonie mobilă) care să poată exercita suficientă putere de contracarare asupra puterii de piață a furnizorilor alternativi de servicii de terminare, astfel încât aceștia să nu acționeze într-o măsură apreciabilă în mod independent față de clienți, concurenți și utilizatorii finali, s-a bazat în primul rând pe date de piață concrete. Astfel, analizând istoricul negocierilor de interconectare, Autoritatea a constatat că furnizorii alternativi de servicii de telefonie la puncte fixe, indiferent de cota deținută la nivelul pieței cu amănuntul sau de momentul intrării pe piață, și-au putut exercita puterea de piață atât față de furnizorii de mici dimensiuni sau față de cei nou-intrați pe piață, cât și față de furnizorii de mari dimensiuni (cum ar fi S.C. Romtelecom S.A. sau furnizorii de rețele publice de telefonie mobilă).

² Pentru a clarifica abordarea ANRCTI care a condus la concluzia că nu există putere de contracarare pe piețele serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe, este relevant să menționăm în acest context că în cadrul expunerii de motive ANRCTI a analizat și puterea de contracarare a furnizorilor alternativi pe piața serviciilor de terminare a apelurilor în rețeaua S.C. Romtelecom S.A., cu toate că serviciile de terminare în rețeaua acestui operator au fost reglementate începând cu anul 2002, iar examinarea comportamentului său de negociere a tarifelor de terminare nu ar fi putut furniza informații relevante. Cu toate acestea, ANRCTI a cercetat dacă există modalități/instrumente alternative viabile prin intermediul cărora operatorii alternativi ar putea contracara puterea de piață a S.C. Romtelecom S.A., în condițiile în care puterea de negociere a acestuia nu ar fi diminuată de existența unor măsuri de reglementare *ex ante* și a ajuns la concluzia că, în absența acestora (adică în cazul unei abordări de tip „greenfield”), puterea de contracarare care se manifestă pe această piață din partea furnizorilor alternativi ar fi insuficientă pentru a determina constrângeri concurențiale asupra S.C. Romtelecom S.A. care să împiedice manifestarea din partea acestuia a unui comportament independent față de clienți, concurenți și utilizatorii finali.

Comisia Europeană și-a exprimat opinia fermă cu privire la modul de abordare a analizării criteriului puterii de contracarare a cumpărătorilor, precizând că puterea de contracarare a fostului monopolist trebuie analizată atât în contextul lipsei reglementării, cât și având în vedere toate actele normative sau administrative aplicabile acestuia, care este previzibil să nu se modifice în orizontul de timp al analizei. Astfel, puterea de contracarare mai mare a acestuia în lipsa reglementării va fi echilibrată cu cea a furnizorilor alternativi, în contextul impunerii unor obligații specifice. Comisia a subliniat, de asemenea, necesitatea analizării puterii de contracarare a furnizorilor alternativi față de alți furnizori alternativi, sau față de furnizorii de rețele publice de telefonie mobilă.

Având în vedere cele de mai sus, considerăm că nu există putere de contracarare suficientă din partea niciunui furnizor de rețele publice de telefonie, astfel încât să susțină o eventuală concluzie în sensul inexistenței puterii semnificative din partea furnizorilor alternativi.

6. Actualizarea listei cu furnizorii operaționali pe segmentul serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe la data de 31 decembrie 2007.

Pe baza datelor culese la sfârșitul anului 2007, ANRCTI a completat analiza de piață, urmând să identifice piețele relevante asociate serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele furnizorilor care au început să furnizeze astfel de servicii în a doua jumătate a anului 2007, precum și furnizorii cu putere semnificativă pe aceste piețe, și să le impună acestora obligații corespunzătoare în vederea remedierii problemelor concurențiale identificate. De asemenea, din listă a fost eliminat un furnizor (S.C. Fast Corporation S.R.L.) care au încetat să furnizeze astfel de servicii până la sfârșitul perioadei analizate, și anume 31 decembrie 2007.

Pentru a clarifica metodologia de realizare a analizei de piață, dorim să precizăm că evaluarea situației concurențiale pe o anumită piață nu este un proces continuu, datele culese se referă la anumite perioade de timp, adică au statut de date „istorice”, astfel încât rezultatele analizei trebuie raportate la o dată de referință concretă. Pentru a ține cont de eventualele modificări în structura și dinamica piețelor identificate, ANRCTI monitorizează periodic evoluția acestora, precum și a segmentelor de piață la nivel cu amănuntul corespunzătoare. În consecință, dacă în urma monitorizării se va constata că situația existentă pe piețele serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe s-a schimbat în mod semnificativ, ANRCTI va realiza o nouă analiză de piață și, pe baza concluziilor acesteia, va adopta măsurile corespunzătoare.

II. Observații privind identificarea și analizarea situației concurențiale pe piața serviciilor de terminare a apelurilor la numărul unic pentru apeluri de urgență 112 în rețeaua operată de S.C. Romtelecom S.A.

Serviciul oferit de S.C. Romtelecom S.A operatorului Sistemului național unic pentru apeluri de urgență (SNUAU) este un serviciu de rutare a apelurilor care se încadrează în categoria serviciilor de tranzit, și nu în categoria serviciilor de terminare a apelurilor. Numărul unic pentru apeluri de urgență 112 nu face parte din numerele alocate S.C. Romtelecom S.A. Identificarea unei piețe a serviciilor de terminare a apelurilor la numărul unic pentru apeluri de urgență 112 în rețeaua operată de S.C. Romtelecom S.A. nu este justificată. S.C. Romtelecom S.A trebuie să fie desemnat ca având putere semnificativă pe piața relevantă a serviciilor de tranzit a apelurilor la numărul unic pentru apeluri de urgență 112.

Potrivit prevederilor art. 4 din Ordinul ministrului comunicațiilor și tehnologiei informației nr. 112/2005 privind punerea în funcțiune a Sistemului național unic pentru apeluri de urgență, „*Operatorii rețelelor publice de telefonie fixă și mobilă vor lua măsuri de rutare a apelurilor abonaților proprii la numărul unic de urgență 112 prin rețeaua Romtelecom.*” Rutarea este activitatea pe care o desfășoară

un operator în propria rețea în momentul inițierii unui apel de către un abonat propriu/primirii unui apel pe o legătură de interconectare, în vederea identificării destinației și a rutei de parcurs pentru atingerea destinației, fie că aceasta este reprezentată de abonatul apelat sau de un alt punct de interconectare; activitatea de rutare se realizează fie în vederea terminării apelului în propria rețea, fie în vederea transmiterii apelului către un punct de interconectare. Prin urmare, nu se poate interpreta că legiuitorul s-a referit numai la tranzitarea apelurilor către numărul unic pentru apeluri de urgență prin rețeaua operată de S.C. Romtelecom S.A.

Așa cum s-a arătat și în expunerea de motive, în analiza realizată, ANRCTI a luat în considerare situația de fapt existentă pe piață. Astfel, singurul operator care poate termina în prezent apeluri la numărul unic pentru apeluri de urgență 112, atât din punct de vedere tehnic, cât și comercial, este S.C. Romtelecom S.A. Serviciul de Telecomunicații Speciale, în calitate de operator al SNUAU, este conectat, similar unui abonat, exclusiv la rețeaua de acces a S.C. Romtelecom S.A., prin intermediul unor fluxuri ISDN PRA, nefiind interconectat cu rețeaua acestuia. De asemenea, precizăm că regimul juridic al numărului unic pentru apeluri de urgență este unul special, stabilit în prezent prin Ordonanța Guvernului nr. 18/2002 privind funcționarea Sistemului național unic pentru apeluri de urgență, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr. 398/2002, cu modificările ulterioare, bazat în principal pe considerente de interes general și siguranță publică. Astfel, acest regim derogă de la regimul general al utilizării resurselor de numerotație, instituind un caz unic în care numărul este alocat direct prin lege utilizatorului. Prin urmare, faptul că numărul 112 nu a fost alocat S.C. Romtelecom S.A. ține de regimul legal specific al numărului, și nu de calificarea serviciului oferit de S.C. Romtelecom S.A. ca serviciu de tranzit sau serviciu de terminare. În aceste condiții, este evident că serviciul furnizat de S.C. Romtelecom S.A. celorlalți operatori este unul de terminare a apelurilor, iar nu unul de tranzit.

Pe de altă parte, reluând argumentele prezentate în expunerea de motive, potrivit dispozițiilor art. 24 alin. (1) din Legea nr. 304/2003 pentru serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile de comunicații electronice, cu modificările și completările ulterioare, *„Utilizatorii finali ai serviciilor de telefonie destinate publicului, inclusiv utilizatorii telefoanelor publice cu plată, au dreptul de a efectua în mod gratuit, indiferent de tipul rețelei sau al echipamentului terminal utilizat, apeluri către numărul unic pentru apeluri de urgență 112”*, iar potrivit prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 18/2002, operatorii de rețele publice fixe și mobile au obligația de a asigura primirea și retransmiterea apelurilor de urgență de la toate echipamentele terminale pe care le operează. Prin urmare, aceștia au obligația legală de a transmite apelurile către numărul unic de apeluri de urgență, implicit către rețeaua S.C. Romtelecom S.A., neputând refuza cumpărarea serviciilor de terminare la numărul unic pentru apeluri de urgență de la S.C. Romtelecom S.A., fără a-și asuma riscul de a fi sancționați conform prevederilor legale în vigoare.

Precizăm în acest context că modul de finanțare a SNUAU și plata tarifelor pentru serviciile de terminare în rețeaua S.C. Romtelecom S.A. sunt probleme distincte, irelevante în cadrul acestei analize de piață.

Totodată, ANRCTI dorește să sublinieze că necesitatea definirii și reglementării *ex ante* a acestei piețe a rezultat ca urmare a lipsei substituibilității cererii și ofertei în ceea ce privește serviciile de terminare a apelurilor la numărul unic pentru apeluri de urgență 112, datorită barierelor legale prezentate mai sus, în vigoare la data realizării analizei de piață, neexistând premisele unei modificări a situației în perioada de timp supusă analizei. De îndată ce condițiile legale se vor modifica și se va constata că situația existentă pe această piață s-a schimbat în mod semnificativ, ANRCTI va realiza o nouă analiză de piață și, pe baza concluziilor acesteia, va adopta măsurile corespunzătoare.

III. Impunerea obligațiilor specifice în sarcina operatorilor cu putere semnificativă pe piețele relevante identificate

1. Unul dintre respondenți își declară acordul de principiu cu opinia ANRCTI conform căreia impunerea în sarcina S.C. RCS & RDS S.A. și S.C. UPC România S.R.L. a obligațiilor de transparență, nediscriminare, control al tarifelor și acces este necesară și proporțională

având în vedere problemele identificate pe piața relevantă. Totuși, acesta consideră că propunerea ANRCTI de impunere a unor remedii asimetrice pentru S.C. RCS & RDS S.A. și S.C. UPC România S.R.L. comparativ cu S.C. Romtelecom S.A. este nejustificată, fiind combătute argumentele aduse de către ANRCTI pentru reglementare asimetrică, respectiv controlul asupra unei infrastructuri dificil de replicat și o acoperire mare a rețelei S.C. Romtelecom S.A., volumele de trafic terminate în rețeaua S.C. Romtelecom S.A. și puterea semnificativă a S.C. Romtelecom S.A. pe piața cu amănuntul. Astfel, se apreciază că cei doi operatori și S.C. Romtelecom S.A. trebuie reglementați simetric în ceea ce privește următoarele aspecte:

- **publicarea unei oferte de referință privind interconectarea cu rețeaua operată de aceștia în vederea facilitării negocierilor și a preîntâmpinării dificultăților apărute în trecut;**
- **impunerea în sarcina S.C. RCS & RDS S.A. și S.C. UPC România S.R.L. a obligației de evidență contabilă separată, precum și detalierea obligației de nediscriminare cu echivalența transferurilor interne cu cele practicate pentru ceilalți operatori.**

ANRCTI nu împărtășește această opinie referitoare la simetria absolută în ceea ce privește obligațiile impuse S.C. Romtelecom S.A. și cele impuse S.C. RCS & RDS S.A. și S.C. UPC România S.R.L. Astfel, în timp ce tarifele de terminare ar trebui să tindă către un nivel simetric, ANRCTI consideră că acești doi operatori nu se află în aceeași poziție concurențială cu cea a S.C. Romtelecom S.A., așa cum s-a precizat și în Expunerea de motive, unde s-a arătat că S.C. Romtelecom S.A. deține în continuare rețeaua cu cea mai mare acoperire și cel mai ridicat nivel al traficului, precum și o poziție dominantă pe piața cu amănuntul, și că ar fi disproporționată impunerea simetriei absolute pentru tot setul de obligații. Astfel, ANRCTI apreciază că problemele care au apărut în ceea ce privește interconectarea cu cei doi operatori nu ar fi putut fi preîntâmpinate de existența unei oferte de referință privind interconectarea, în condițiile în care principala problemă apărută a fost refuzul furnizării accesului.

De asemenea, ANRCTI consideră că nu este necesară impunerea obligației de evidență contabilă separată în sarcina S.C. RCS & RDS S.A. și S.C. UPC România S.R.L. Astfel, în condițiile unui nivel al traficului relativ scăzut terminat în rețelele celor doi operatori, precum și a naturii problemelor identificate, impunerea obligației de evidență contabilă separată ar implica un efort considerabil din partea celor doi operatori, care nu ar avea rezultate concrete în vederea rezolvării problemelor concurențiale identificate. Costul implementării de către cei doi operatori a obligației de evidență contabilă separată, precum și monitorizarea de către ANRCTI a informațiilor furnizate de cei doi operatori, ar depăși beneficiile potențiale ale impunerii acestei obligații.

2. Referitor la obligațiile propuse a fi impuse în sarcina S.C. Romtelecom S.A., un operator consideră că poate apărea o confuzie legată de data de la care operatorii pot beneficia de noile tarife reglementate, având în vedere prevederile art. VI alin. (2) din Decizia președintelui ANRCTI nr. 2.800/2007, referitoare la termenele de transmitere către ANRCTI și publicare a ofertei de referință privind interconectarea.

ANRCTI precizează că tarifele prevăzute în prezenta decizie sunt aplicabile din momentul comunicării deciziei, așa cum se precizează în art. 2 al proiectului de decizie.

De altfel, informarea ANRCTI cu privire la modificarea ORI cu 30 de zile înainte de data adoptării și publicarea pe pagina de internet a S.C. Romtelecom S.A. cu 10 zile înaintea acestei date nu se aplică în cazul modificărilor sau completărilor solicitate de ANRCTI, aceasta fiind o excepție prevăzută la art. 1 alin. (4¹) din Decizia președintelui ANRC nr. 147/2002 privind principiile și condițiile ofertei de referință pentru interconectarea cu rețeaua publică de telefonie fixă, cu modificările și completările ulterioare.

De asemenea, precizăm că art. VI alin. (2) din Decizia președintelui ANRCTI nr. 2.800/2007 s-a aplicat doar în ceea ce privește modificarea ORI pe baza obligațiilor prevăzute în acest act administrativ, dându-se în același timp posibilitatea S.C. Romtelecom S.A. să realizeze o restructurare a ORI.

3. Un operator consideră că tarifarea excesivă poate apărea și în cazul furnizării serviciilor conexe serviciilor de interconectare în vederea terminării apelurilor la puncte fixe.

ANRCTI este de acord că există posibilitatea apariției unor probleme determinate de tarifarea excesivă de către anumiți operatori a serviciilor de interconectare conexe. Având în vedere faptul că orientarea în funcție de costuri a tarifelor pentru aceste tipuri de servicii este un proces dificil și care ar putea să nu ofere o rezolvare generală a problemei în cazul tuturor operatorilor, datorită diversității soluțiilor de interconectare utilizate, ANRCTI consideră că ar fi suficientă impunerea unei obligații privind interzicerea practicării unor tarife excesive cu privire la aceste servicii, astfel încât tarifele pentru serviciile conexe serviciilor de interconectare să nu fie utilizate ca un instrument de refuz al accesului.

În cazul în care, în urma negocierilor comerciale, doi operatori nu vor ajunge la un acord, aceștia se pot adresa ANRCTI, care se va putea pronunța în cadrul procedurii de soluționare a litigiilor cu privire la nivelul tarifelor percepute, ținând cont de condițiile specifice ale cazului respectiv.

4. Se consideră că, în ceea ce privește obligațiile suplimentare ce vor fi impuse S.C. RCS & RDS S.A. și S.C. UPC România S.R.L., nu este clar la ce se referă ANRCTI prin interconectarea la un punct intermediar, în condițiile în care există o legătură fizică între rețeaua unui operator și acel punct și că acest tip de interconectare trebuie detaliat. Ca principiu, se consideră că această obligație trebuie să se aplice și S.C. Romtelecom S.A., în cazul în care nu îi este aplicabilă.

Această formă de interconectare, una binecunoscută operatorilor de pe piață, fiind impusă în sarcina S.C. Romtelecom S.A. prin art. 15 și art. 16 din Decizia președintelui ANRC nr. 147/2002, presupune ca punctul de interconectare să fie situat la un punct intermediar între punctele de acces ale celor doi operatori. ANRCTI a impus în sarcina celor doi operatori precizați mai sus obligația de a furniza această formă de interconectare având în vedere prezența acestor operatori în spațiile de colocare S.C. NXDATA S.R.L. și S.C. Metrorex S.A., precum și, în cazul S.C. RCS & RDS S.A., refuzul de furnizare a serviciilor de interconectare în spațiile proprii.

5. Se consideră că modul actual de prezentare a obligațiilor impuse în sarcina S.C. Romtelecom S.A. creează confuzie datorită faptului că nu se înțelege care sunt obligațiile aplicabile S.C. Romtelecom S.A. cu privire la piața serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în propria rețea publică de telefonie după intrarea în vigoare a acestei decizii. De asemenea, se precizează că din textul prezentei decizii nu se înțelege foarte clar care sunt articolele care se modifică din Decizia președintelui ANRC nr. 147/2002. Astfel, se propune ca ANRCTI să precizeze articolele care se adaugă, modifică sau se elimină, iar noile obligații să fie incluse ca modificări ale acestei decizii.

Decizia președintelui ANRC nr. 147/2002 va fi modificată de proiectul de decizie doar în ceea ce privește denumirea piețelor serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe pe care S.C. Romtelecom S.A. este desemnat ca având putere semnificativă. Având în vedere că prin proiectul de decizie se modifică obligația de fundamentare în funcție de costuri a tarifelor pentru serviciile de terminare a apelurilor, rezultă că se modifică în principal Decizia președintelui ANRC nr. 1.459/2005. De altfel, această concluzie rezultă din art. 3 din proiectul deciziei, care nu mai enumeră Decizia președintelui ANRC nr. 1.459/2005 între actele administrative ce vor fi aplicate de S.C. Romtelecom S.A. în ceea ce privește serviciile de terminare a apelurilor.

6. Doi operatori consideră că obligația stabilită de către ANRCTI în cadrul art. 8 din proiectele de decizie aplicabile furnizorilor alternativi, potrivit căreia „Operatorul are obligația să ofere Beneficiarilor serviciul de interconectare în vederea terminării apelurilor la

puncte fixe la oricare dintre punctele sale de acces, potrivit solicitării acestora” nu este rezonabilă. Astfel, se apreciază că, datorită faptului că operatorii alternativi sunt nou-intrați pe piață, este necesar ca aceștia să aibă posibilitatea să își stabilească anumite puncte de acces pentru interconectare, care, atât din punct de vedere tehnic cât și economic, să fie fezabile interconectării.

Întrucât atât dreptul de a solicita interconectarea, cât și obligația de a oferi interconectarea sunt elemente esențiale pentru promovarea concurenței în domeniul comunicațiilor electronice în general și al serviciilor de telefonie în special, fiind expres prevăzute și reglementate de Ordonanța Guvernului nr. 34/2002, ANRCTI nu împărtășește punctul de vedere exprimat de către respondenți în ceea ce privește disponibilitatea serviciilor de interconectare în vederea terminării apelurilor, întrucât ar da posibilitatea operatorilor să refuze nejustificat furnizarea serviciilor de interconectare la anumite puncte de acces. Astfel, un operator ar putea decide furnizarea serviciilor de terminare a apelurilor în propria rețea într-un număr limitat de puncte de acces, mărinđ în mod artificial costurile cu terminarea apelurilor suportate de operatorul interconectat.

De altfel, art. 7 alin. (5) din proiectul de decizie prevede posibilitatea ca operatorul să refuze furnizarea serviciilor de interconectare în situația în care solicitările nu sunt rezonabile și fezabile din punct de vedere tehnic.

7. Într-unul din comentariile primite se susține că obligația de furnizare a unor servicii și de acordare a accesului la anumite facilități reprezintă o obligație suplimentară celor prevăzute la art. 9 – 13 din Ordonanța Guvernului nr. 34/2002 și se consideră necesară detalierea și clarificarea acesteia.

Menționăm că obligația de furnizare a unor servicii și de acordare a accesului la anumite facilități este obligația prevăzută la art. 12 din Ordonanța Guvernului nr. 34/2002. Astfel, conform art. 12 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 34/2002, *„Autoritatea de reglementare poate impune operatorilor [...] obligația de a permite accesul și utilizarea unor elemente specifice ale rețelei și ale infrastructurii asociate [...]”*. De asemenea, potrivit alin. (2) al aceluiași articol, obligația de acces poate viza, printre altele, furnizarea unor servicii determinate, a colocării sau a accesului la sistemele de asistență operațională sau la interfețele tehnice.

De asemenea, această obligație a fost detaliată la art. 7 alin. (6) din proiectele de decizie aplicabile furnizorilor alternativi, astfel *„Operatorul va oferi Beneficiarilor accesul, la tarife care să nu fie excesive, la toate serviciile necesare pentru ca aceștia să poată exploata în condiții normale interconectarea cu rețeaua publică de telefonie a Operatorului în vederea terminării apelurilor la puncte fixe, pentru furnizarea propriilor servicii de comunicații electronice.”*

8. Un operator solicită modificarea definiției punctului de acces, argumentând că în anumite situații acesta nu este reprezentat de o interfață fizică, ci de o adresă/un set de adrese IP sau un (sub)domeniu de tip internet, interconectarea fizică realizându-se prin intermediul oricărei infrastructuri de transport IP disponibile.

Pentru o mai mare claritate, propunem reformularea definiției punctului de acces astfel: *„punct de acces al Operatorului – interfața fizică (repartitorul principal sau elementul echivalent dintr-o rețea publică de comunicații electronice) din cadrul rețelei Operatorului la nivelul căreia poate fi realizată interconectarea”*.

Astfel, conform definiției de mai sus, în cazul unei rețele de comutație de tip IP, punctul de acces este portul fizic de conectare al router-ului utilizat pentru comutarea traficului de telefonie.

9. Se solicită introducerea unor precizări privind posibilitatea operatorului căruia i se solicită interconectarea de a impune condițiile tehnice de interconectare în conformitate cu soluțiile tehnice utilizate în propria rețea.

ANRCTI nu consideră necesară o astfel de completare, având în vedere că prevederile propuse nu specifică utilizarea unei anumite soluții tehnice de interconectare, ci doar rezonabilitatea și fezabilitatea din punct de vedere tehnic a solicitării de interconectare în vederea terminării apelurilor.

10. Un operator solicită ca obligația de a practica tarifele pentru furnizarea serviciului de interconectare în vederea terminării apelurilor la puncte fixe să fie aplicabilă indiferent de originea națională sau internațională a apelurilor.

Conform proiectului de decizie privind identificarea piețelor relevante ale serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe, *„piețele cuprind serviciile de terminare a apelurilor la puncte fixe la numere geografice sau numere independente de locație în fiecare rețea publică de telefonie, indiferent de tehnologia sau mediul de transmisie utilizat ori de originea națională sau internațională a apelurilor, inclusiv a apelurilor furnizate prin rețeaua proprie sau prin rețeaua unui terț utilizând tehnologia VoIP gestionată, pentru care calitatea serviciului este controlată de către furnizorul serviciilor prin crearea, pe rețeaua de acces, a unui canal separat, fizic sau virtual, permanent, dedicat traficului de voce de tip IP sau prin prioritizarea pachetelor de voce.”* Prin urmare, remediile, inclusiv referitoare la tarife, impuse pe piețele serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe sunt aplicabile indiferent de originea națională sau internațională a apelurilor.

11. Referitor la obligațiile propuse a fi impuse în sarcina S.C. RCS & RDS S.A. și respectiv S.C. UPC România S.R.L., un operator solicită eliminarea prevederii conform căreia acordul de interconectare nu poate fi încheiat pe o perioadă mai mică de 3 ani dacă Beneficiarul solicită încheierea acestuia pe o perioadă de cel puțin 3 ani, arătând că este suficient ca durata acordului să se stabilească prin negociere directă între părți.

ANRCTI precizează că în cadrul negocierii directe între părți durata contractului de interconectare poate fi stabilită la o perioadă mai mică de 3 ani dacă ambele părți sunt de acord.

12. Orientarea tarifelor în funcție de costuri și simetria

Se consideră că obligația de control al tarifelor trebuie să se întemeieze pe cel mai mic tarif de interconectare negociat comercial de operatorul în cauză.

Acest remediu a fost utilizat în trecut de ANRCTI **doar ca măsură tranzitorie** de remediere a unor deficiențe constatate la nivelul serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețeaua S.C. RCS & RDS S.A.³, urmând ca problema să fie reanalizată în cadrul analizei de piață. ANRCTI consideră că această modalitate nu soluționează problemele concurențiale actuale sau potențiale identificate (riscul practicării unor tarife de terminare excesive, peste nivelul competitiv, datorită poziției de monopol pe care o deține fiecare furnizor care operează propria rețea de acces la utilizatorii finali). De asemenea, în corelație cu o altă obligație impusă în cadrul setului de remedii, aceea de nediscriminare, eficiența intervenției de reglementare ar fi diminuată în cazul în care ar exista diferențe majore între tarifele practicate de operatori.

Comparația cu S.C. Romtelecom S.A. în sensul considerării întregii perioade de funcționare a acestuia ca fiind perioada de atingere a nivelului de eficiență este exagerată, având în vedere că evoluția

³ Decizia președintelui ANRCTI nr. 2.849/2007 privind interconectarea cu rețeaua publică de telefonie operată de Societatea Comercială „RCS & RDS” – S.A., în vederea terminării la puncte fixe a apelurilor.

istorică a S.C. Romtelecom S.A. nu poate fi imputată în condițiile prezente și mai ales ținând cont de faptul că tarifele stabilite pentru operatorul fost monopolist au avut la bază un model de calculație a costurilor pe termen lung, a cărui țintă a fost atinsă în prezent, și nu datele istorice ale pieței.

Reglementarea tarifelor la nivelul celui mai mic tarif negociat prevăzut în contractele de interconectare ar putea avea efecte negative pentru piață. Astfel:

- toți operatorii alternativi (cu excepția a 5 furnizori – S.C. Net-Connect Internet S.R.L., S.C. Orange România S.A., S.C. RCS & RDS S.A., S.C. UPC Romania S.R.L. și S.C. Vodafone Romania S.A. – care nu au încheiat acorduri de interconectare cu S.C. Romtelecom S.A. pe baza principiului reciprocității tarifelor) ar ajunge să practice (în urma aplicării obligației de nediscriminare), cel mai probabil, tariful de terminare practicat în prezent în relația cu S.C. Romtelecom S.A.;

- cei 5 furnizori nominalizați mai sus vor aplica obligația de nediscriminare la nivelul celui mai mic tarif de terminare practicat de ei în prezent, care este în unele cazuri de aproximativ trei ori mai mare decât tariful practicat de S.C. Romtelecom S.A. pentru interconectarea la nivel regional (de 0,97 eurocenți/minut).

În ceea ce îi privește pe S.C. Orange România S.A. și S.C. Vodafone Romania S.A., analiza ANRCTI a evidențiat faptul că acești doi operatori au dovedit că dețin putere de negociere încă de la data intrării lor pe piața serviciilor de telefonie la puncte fixe, reușind să impună tarife de terminare mai mari în propriile rețele, datorită, în principal, potențialului de creștere pe care îl dețin.

În ceea ce privește ceilalți trei operatori alternativi care nu practică în prezent tarife reciproce în relația cu S.C. Romtelecom S.A., datele istorice analizate de ANRCTI au arătat că aceștia dețin suficientă putere de negociere în stabilirea nivelului tarifelor de terminare în propriile rețele, ca urmare a inexistenței substituibilității cererii și ofertei, reușind să mențină pentru o perioadă îndelungată tarife de terminare mai mari decât nivelul considerat eficient, cu toate că acești operatori au o cotă de piață scăzută.

Astfel, obligația de control al tarifelor în această formă nu ar remedia problemele concurențiale identificate pe piață.

Prin urmare, ANRCTI își menține poziția conform căreia cea mai adecvată abordare a reglementării se bazează pe simetria tarifelor pentru serviciile de terminare a apelurilor la puncte fixe, stabilite în raport cu costurile înregistrate de un operator eficient, adică tarife de terminare care nu depind de costurile efective înregistrate de un operator individual sau de cota de piață a acestuia pe piața cu amănuntul. Stabilirea tarifului de terminare a apelurilor la nivelul tarifului practicat de un operator eficient furnizează semnalele corecte care să stimuleze eficiența productivă dintr-o perspectivă dinamică, prin crearea unui mediu concurențial echitabil și predictibil; sub un asemenea regim, operatorii mai puțin eficienți vor trebui să încerce să-și limiteze ineficiențele operaționale, în timp ce operatorii mai eficienți vor încerca să obțină profit pe baza tarifelor reglementate, prin investiții și inovații. Opinia ANRCTI este susținută și de principiile economice exprimate de Grupul Reglementatorilor Europeni.⁴

13. Costurile eficiente de interconectare la nivel regional în rețeaua S.C. Romtelecom S.A.

Câțiva respondenți au propus utilizarea diferitelor modele de cost ca bază pentru calculul costului eficient al serviciilor de interconectare în vederea terminării apelurilor la puncte fixe. De exemplu, un respondent solicită ANRCTI dezvoltarea unui model LRIC de tip „bottom-up” care să determine costurile unui operator alternativ eficient care utilizează o tehnologie diferită de PSTN. Un astfel de model va permite identificarea corectă a costurilor înregistrate de către un operator ipotetic care utilizează o tehnologie diferită de cea a S.C. Romtelecom S.A. De asemenea, un alt respondent solicită elaborarea unui model de

⁴ Poziția Comună a Grupului Reglementatorilor Europeni cu privire la simetria tarifelor de terminare la puncte fixe și simetria tarifelor de terminare la puncte mobile (http://www.erg.eu.int/doc/publications/erg_07_83_mtr_ftr_cp_12_03_08.pdf)

calculație a costurilor incrementale pe termen lung pentru „operatorii alternativi reprezentativi”.

ANRCTI își menține opinia conform căreia nivelul de referință pentru operatorii alternativi trebuie stabilit pe baza costului eficient de interconectare la nivel regional al S.C. Romtelecom S.A., ce a fost obținut pe baza unui model de calculație a costurilor incrementale pe termen lung, acesta fiind costul unui operator eficient.

Astfel, stabilirea de către Autoritate a unui tarif de terminare la un nivel eficient va furniza semnale economice corecte operatorilor care doresc intrarea pe piață și va stimula eficiența productivă dintr-o perspectivă dinamică, prin crearea unui mediu concurențial echitabil și predictibil.

În luarea deciziei de a reglementa tarifele de terminare prin metoda „benchmark”, nivelul de referință fiind cel aferent tarifului de interconectare la nivel regional al S.C. Romtelecom S.A., ANRCTI a pornit de la premisa că tarifele fundamentate în funcție de costuri aplicabile S.C. Romtelecom S.A. reflectă în continuare nivelul costurilor eficiente ale terminării la puncte fixe în România, întrucât modelul de cost realizat pentru rețeaua S.C. Romtelecom S.A. și implicit rezultatele acestuia rămân reprezentative și pentru următorii trei ani (orizontul de timp vizat de actuala analiză de piață), în lipsa unor modificări semnificative în ceea ce privește rețeaua de transport utilizată pentru furnizarea celui mai mare volum de servicii de terminare la puncte fixe în rețelele din România. Considerăm că nivelul tarifului reglementat asigură posibilitatea operatorilor alternativi să realizeze o rată a rentabilității capitalului angajat ce le oferă suficiente stimulente de a investi. În acest sens, trebuie avut în vedere faptul că majoritatea operatorilor alternativi furnizează servicii utilizând tehnologia IP sau migrează spre astfel de soluții tehnice, ceea ce creează premisele atingerii unui nivel superior de eficiență și a unor costuri de terminare mai scăzute față de cele ale S.C. Romtelecom S.A. Totodată, în condițiile în care atingerea economiilor de scară și de scop sunt endogene fiecărui operator, fiind rezultatul propriilor disponibilități investiționale și politici de marketing, operatorii alternativi pot, de asemenea, să aleagă ariile de furnizare cele mai profitabile, care să le permită realizarea unor niveluri de eficiență similare cu cele ale operatorului fost monopolist, chiar și la o scară mai redusă sau în contextul unui alt pachet de servicii.

Reiterăm faptul că, în măsura înregistrării unor evoluții semnificative la nivelul rețelei de transport, de exemplu în ceea ce privește platforma, tehnologia și arhitectura utilizate pentru furnizarea serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe, ANRCTI va revizui modul de implementare a obligației de fundamentare a tarifelor în funcție de costuri, eventual prin dezvoltarea unui nou model de cost care să reflecte aceste evoluții.

De asemenea, ANRCTI va lua în considerare armonizarea principiilor și metodelor utilizate pentru calculul costurilor eficiente cu cele elaborate de Grupul Reglementatorilor Europeni și Comisia Europeană și va lua în considerare necesitatea dezvoltării unui model de cost pentru rețelele bazate pe altă tehnologie decât PSTN.

14. Panta de ajustare pentru atingerea nivelului de simetrie

Un operator este de părere că tarifele serviciilor de interconectare în vederea terminării apelurilor la puncte fixe pe bază de reciprocitate ar trebui implementate imediat, utilizând ca nivel de referință tariful practicat de către S.C. Romtelecom S.A. pentru serviciile de terminare a apelurilor la nivel local.

Prin contrast, alți respondenți sunt de părere că panta de ajustare propusă este de natură să prejudicieze operatorii alternativi și ar trebui extinsă. Astfel, unii operatori consideră că panta de ajustare până la atingerea tarifului țintă al S.C. Romtelecom S.A. ca operator noțional eficient ar trebui să fie graduală, pe parcursul unei perioade de 4-5 ani, astfel încât până în anii 2011-2012 tarifele să devină simetrice pentru toți furnizorii de rețele publice de telefonie fixă. Alt operator propune utilizarea unei pante de ajustare mai reduse, de 3 ani de la data intrării pe piață. Un alt respondent susține menținerea marjelor de asimetrie față de tarifele S.C. Romtelecom S.A., exemplificând practica unui alt stat

europăean (Italia) care a propus reglementarea asimetrică a tarifelor de terminare a apelurilor la puncte fixe pentru operatorii alternativi până în anul 2012, când se așteaptă a fi atins nivelul de simetrie cu tarifele operatorului fost monopolist, și propune ca perioada de tranziție să cuprindă cel puțin 4 etape anuale, cu ultima etapă (atingerea simetriei) la 1 ianuarie 2011, pentru a da posibilitatea operatorilor alternativi să-și adapteze planurile de afaceri pentru a atenua și „asimila” impactul negativ pe care noile tarife de terminare le au asupra acestora.

În urma analizării observațiilor primite, ANRCTI a revizuit panta de ajustare și a decis prelungirea acesteia și, implicit, a perioadei de tranziție până la atingerea unui nivel eficient al tarifelor de terminare la puncte fixe, cu 6 luni, astfel încât operatorii alternativi vor beneficia de o perioadă de un an între momentul desemnării ca furnizori cu putere semnificativă pe piață și momentul aplicării unor tarife la un nivel eficient. Orizontul de timp propus pentru atingerea simetriei ia în considerare fluiditatea ridicată la nivelul pieței cu amănuntul, faptul că S.C. Romtelecom S.A. practică deja tarife la nivelul costurilor eficiente, precum și diferențele între tarifele medii actuale ale operatorilor alternativi și nivelul țintă. De altfel, în Raportul de activitate privind piața unică europeană a comunicațiilor electronice 2007 (al 13-lea raport), recent publicat de Comisia Europeană, se menționează cu privire la România că „în 2007, cota de piață a operatorului fost monopolist s-a redus considerabil. Operatorul fost monopolist a avut o cotă de piață de 80% exprimată în număr de minute de voce pentru toate tipurile de apeluri naționale (93% în 2006) și 42% pentru apeluri internaționale (57% în 2006)”⁵, ceea ce demonstrează fluiditatea ridicată a pieței cu amănuntul.

Reducerea graduală a tarifelor asigură predictibilitatea, dând operatorilor alternativi posibilitatea de a-și ajusta în mod progresiv planurile de afaceri și oferind, în același timp, o armonizare a tarifelor de terminare pe parcursul perioadei de tranziție către tarife simetrice.

ANRCTI nu este de acord cu propunerea de a stabili tarifele serviciilor de interconectare în vederea terminării apelurilor la puncte fixe la nivelul tarifului practicat de către S.C. Romtelecom S.A. pentru serviciile de terminare a apelurilor la nivel local. Stabilirea tarifului de referință la nivelul tarifului practicat de S.C. Romtelecom S.A. pentru interconectarea la nivel regional este justificată de faptul că arhitectura rețelelor operate de majoritatea furnizorilor alternativi, având un singur nivel ierarhic, este diferită de cea a furnizorului fost monopolist care este structurată pe trei niveluri ierarhice. De asemenea, interconectarea la nivel local cu S.C. Romtelecom S.A. permite traficul numai cu utilizatorii rețelei deserviți direct de comutatorul local sau de alte comutatoare locale aflate în subordinea comutatorului respectiv, în timp ce, în cazul operatorilor alternativi, se asigură accesul nu doar la utilizatorii deserviți de comutatorul unde se realizează interconectarea, ci la utilizatorii din întreaga rețea.

15. În legătură cu implementarea și monitorizarea măsurilor de reglementare impuse de către ANRCTI, un operator a solicitat clarificări suplimentare, în special în privința respectării plafoanelor tarifare impuse (în ceea ce privește planificarea, sursele de date, procedurile utilizate), dar și în privința consecințelor eventualelor nerespectări ale nivelului plafonului tarifar.

Verificarea îndeplinirii obligației referitoare la plafoanele tarifare se va realiza anual, după încheierea exercițiului financiar de referință, pe baza datelor din evidențele financiar-contabile și a facturilor emise (conform rapoartelor anexate acestora) pentru serviciile de terminare a apelurilor la puncte fixe furnizate în cursul unui an fiscal. În vederea realizării acestor verificări, ANRCTI va solicita tuturor furnizorilor de rețele publice de telefonie, în conformitate cu dispozițiile art. 51 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2002, date referitoare la volumele de trafic înregistrate pentru fiecare perioadă din zi/săptămână în care se aplică un anumit tarif, respectiv, pentru fiecare perioadă din an în care acesta

⁵ Romania Factsheet, http://ec.europa.eu/information_society/doc/factsheets/13thimplementation/9-22-ro.pdf

este valabil, tarifele aferente fiecărei perioade, precum și veniturile din furnizarea serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe aferente fiecărui operator cu care au încheiat acorduri de interconectare,.

Nerespectarea plafonului tarifar impus constituie contravenția de aplicare a unor tarife cu nerespectarea dispozițiilor de control al tarifelor, prevăzută la art. 18 alin. (1) lit. j) din Ordonanța Guvernului nr. 34/2002 și se sancționează conform prevederilor art. 18 alin. (2) din același act normativ. Individualizarea sancțiunii se va face în funcție de gravitatea faptei și a consecințelor sale asupra concurenței.